

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЕЛІТА ЯК УЧАСНИК ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Розбудова української держави вимагає участі не лише професійних політиків, але і представників українського бізнесу і українських вчених-економістів. Адже, як відомо, не лише політична, а й економічна еліти є локомотив розвитку країни, тому її якість та участь в суспільних процесах є одними із визначальних чинників розвитку суспільства. Тому слід говорити про необхідність залучення провідних національних економістів та бізнесменів до політичних процесів у державі.

Таку думку висловлює Степан Злупко, доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, лауреат премії імені Михайла Туган-Барановського. Саме його творчість візьмемо за основу цієї статті, адже він не лише видатний вчений, а й активний громадський діяч.

Еліту справедливо називають провідною верствою суспільства, рушійною силою тієї чи іншої сфери людського життя.

«Нині не тільки в Україні, але й в усьому світі значної актуальності в теоретичному і практичному аспектах набуває питання еліт. Це відповідає передбаченню нашого видатного вченого Володимира Вернадського про настання епохи панування людського розуму, що дістала назву вчення про ноосферу...», – пише С. Злупко у своїй статті «Економічна еліта і національна економіка» [1, с.517].

А й справді у ХХІ столітті у багатьох країнах доволі гостро постає питання про осіб, котрі зможуть ефективно вирішити не лише політичні, а й економічні проблеми держави та народу. Адже початок третього тисячоліття супроводжується чималими економічними труднощами не лише для України, а й для світової спільноти загалом. Проте, якщо у більшості країн світу тривалий час існував капіталізм, котрий супроводжувався формуванням економічної еліти, то в Україні тоталітарна влада не давала жодного шансу на появу такого суспільного прошарку. Тому після здобуття незалежності Україна зіткнулася з проблемою відсутності бізнес-еліти.

«Саме у цей момент була потрібна національна економічна еліта, але колоніально-імперська система її не готувала, тим паче згідно з вимогами національного державотворення. Навпаки, всіляко винищувала, в тому числі й еліту економічну...»[1, с.518].

Безперечно, за двадцять років незалежності встигло сформуватися нове покоління економістів, які дивляться на господарювання з точки зору ринкової економіки, проте в тому й проблема, що вони лише дивляться... У своїй більшості сучасні українські бізнесмени залишаються пасивним спостерігачами суспільних процесів, зокрема політичних подій. Тож

фактично незалежна Україна зіткнулася з проблемою: хто ж займатиметься господарством країни? Бо сучасні підприємці дбають в основному про власний добробут і зовсім забули про національне, про патріотизм. Учені-економісти часто не пам'ятають про те, що саме вони повинні бути рушійною силою, новаторами у вирішенні економічних проблем рідного краю. З їхньою допомогою Україна змогла б значно швидше змінити галузі спеціалізації, пристосувавшись таким чином до умов ринкової економіки та ставши членом світової економічної спільноти. Також часто найуспішніші підприємці України виявляються людьми духовно та культурно зубожілими, морально бідними. Цілком логічно, що на таких осіб доволі складно покласти відповідальність за розвиток національної економіки.

«Суттєвою прикметою національної економічної еліти мають бути, передусім, національні почування. ... часто має місце «розмите» розуміння поняття економічної еліти, згідно з яким вважають: достатньо мати високі фахові знання, щоб бути зарахованим до еліти. Насправді цього замало...Окрім національних почувань і державницьких орієнтацій, економічній еліті має бути притаманна наукова, господарська та громадська активність», – підкреслює С. Злупко [1, с.518-519]

Ще одним аспектом розвитку господарства країни, яким часто нехтують вчені та бізнесмени, є економічна культура. Українські підприємці забули, що у нас є свої традиції ведення господарства, а тому звертаються до іноземного досвіду. Це, до речі, ще один елемент тоталітарної спадщини Радянського Союзу, за часів якого активно переслідувалося та знищувалося все національне, зокрема й економічні традиції.

«Однак з українською економічною культурою майже ніхто з економістів в Україні суших не обізнаний. Щоб у тому переконатися, достатньо заглянути до будь-якого підручника чи посібника з економіки...»[2, с.534], – зауважує Степан Злупко у іншій своїй праці «Біда не в олігархах, а в тому, що вони не презентують національну мову, культуру, традиції».

Отже, на даний момент Україна пододала той етап, коли було нікому зайняти місце економічної еліти. Проте ми зіткнулися з іншою проблемою – пасивністю цих людей. Більшість талановитих вчених-економістів та бізнесменів надають перевагу особистому розвитку та збагаченню і не проявляють надзвичайної ініціативності щодо вирішення проблем національної економіки загалом. Вони залишаються національно несвідомими і у своїй більшості стоять осторонь політичних процесів в Україні тоді, як «...можна назвати багато економічних і соціальних проблем, успішне розв'язання яких залежить від участі економічної еліти...» [1, с.520].